

PRAWO FINANSÓW PUBLICZNYCH

z kazusami i pytaniami

redakcja naukowa
Wiesława Miemieć, Patrycja Zawadzka

Dobrośława Antonów, Paweł Borszowski, Artur Hałas
Andrzej Huchla, Katarzyna Kopyściańska, Marek Kopyściański
Rafał Kowalczyk, Paweł Lenio, Mateusz Lewandowski
Wiesława Miemieć, Przemysław Pest, Krystyna Sawicka
Witold Srokosz, Michał Stawiński, Patrycja Zawadzka

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE **3**

PRAWO FINANSÓW PUBLICZNYCH

z kazusami i pytaniami

redakcja naukowa
Wiesława Miemieć, Patrycja Zawadzka

Dobrosława Antonów, Paweł Borszowski, Artur Hałas
Andrzej Huchla, Katarzyna Kopyściańska, Marek Kopyściański
Rafał Kowalczyk, Paweł Lenio, Mateusz Lewandowski
Wiesława Miemieć, Przemysław Pest, Krystyna Sawicka
Witold Srokosz, Michał Stawiński, Patrycja Zawadzka

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

3

Stan prawny na 1 maja 2023 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały napisali:

Dobrosława Antonów – II.4; V.3

Paweł Borszowski – III.1; III.2

Artur Halasz – VIII

Andrzej Huchla – XIV

Katarzyna Kopyściańska – IV.2; IV.3; IX.3; IX.4

Marek Kopyściański – IV.4; IV.5

Rafał Kowalczyk – V.5; VII.5; VII.6

Paweł Lenio – III.3; III.4; III.5; III.6; III.7; IX.5; IX.6; XIII

Mateusz Lewandowski – XI

Wiesława Miemiec – I.4; I.5; II.1; V.4; VII.1

Przemysław Pest – IV.1; V.1; V.2; XII

Krzyszyna Sawicka – I.1; I.2; I.3; II.2; II.3; II.6; VII.2; VII.3; VII.4; VII.7; VII.8

Witold Srokosz – V.6; X.1; X.2

Michał Stawiński – IX.1; IX.2

Patrycja Zawadzka – II.5; VI; X.3; X.4; X.5

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-691-4

3. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wykaz najważniejszych aktów normatywnych	17
Wstęp	19
Rozdział I	
System prawa finansów publicznych	21
1. Pojęcie i funkcje finansów publicznych	21
1.1. Publiczne zasoby pieniężne i stosunki finansowe jako elementy finansów publicznych	23
1.2. Polityka finansowa jako element finansów publicznych	24
1.3. System finansowy jako element finansów publicznych	27
1.4. Funkcje finansów publicznych	29
1.5. Pojęcie i zakres prawa finansów publicznych	32
2. Finanse publiczne a finanse prywatne	35
3. Prawo finansów publicznych a inne gałęzie prawa	37
4. Źródła prawa finansów publicznych	39
5. Finanse publiczne a Skarb Państwa	48
Kazusy	52
Pytania kontrolne	52
Literatura	52
Rozdział II	
Podstawy prawne finansów publicznych	54
1. Środki publiczne	54
2. Zasady ogólne finansów publicznych	64
3. Zasady realizowania gospodarki finansowej przez jednostki sektora finansów publicznych	74
4. Odpowiedzialność i kontrola w sektorze finansów publicznych	84

5. Najwyższa Izba Kontroli jako naczelny organ kontroli państwowej	91
6. Audyt wewnętrzny w jednostkach sektora finansów publicznych	95
Kazusy	100
Pytania kontrolne	101
Źródła prawa	101
Literatura	101

Rozdział III

Jednostki sektora finansów publicznych	103
1. Regulacja jednostek sektora finansów publicznych	103
2. Jednostka budżetowa	106
3. Samorządowe zakłady budżetowe	111
4. Agencje wykonawcze	114
5. Instytucje gospodarki budżetowej	116
6. Państwowe fundusze celowe	118
7. Państwowe i samorządowe osoby prawne	120
Kazusy	121
Pytania kontrolne	122
Źródła prawa	123
Literatura	123

Rozdział IV

Budżet państwa i inne publiczne plany finansowe	124
1. Budżet państwa	124
1.1. Geneza i ewolucja budżetu państwa	124
1.2. Konstytucyjne podstawy budżetu państwa	125
1.3. Pojęcie budżetu państwa	126
1.4. Zasady budżetowe	128
1.5. Dochody i wydatki budżetu państwa	132
2. Budżet zadaniowy	137
3. Wieloletni Plan Finansowy Państwa	143
4. Budżet środków europejskich	148
5. Wieloletnie ramy finansowe Unii Europejskiej a budżet Unii Europejskiej	156
Kazusy	164
Pytania kontrolne	165
Literatura	165

Rozdział V

Procedura budżetowa w zakresie budżetu państwa	167
1. Pojęcie procedury budżetowej i jej etapy	167
2. Opracowanie projektu i uchwalenie budżetu państwa	172
3. Zasady wykonywania budżetu państwa	181

4. Zmiany budżetu i zmiany w budżecie w trakcie jego wykonywania	186
4.1. Przeniesienie planowanych wydatków w budżecie państwa	187
4.2. Przeniesienie planowanych wydatków w budżecie środków europejskich	189
4.3. Zwiększenie planowanych wydatków z rezerw budżetowych	190
4.4. Blokowanie planowanych wydatków budżetowych	193
4.5. Blokowanie planowanych wydatków w przypadku zagrożenia realizacji ustawy budżetowej	195
5. Sprawozdawczość i kontrola wykonania budżetu państwa	195
6. Kasowa obsługa budżetu państwa	199
Kazusy	201
Pytania kontrolne	203
Literatura	203

Rozdział VI

Dług publiczny i deficyt budżetowy państwa	205
1. Pojęcie długu publicznego	205
2. Dług publiczny a deficyt budżetowy	213
3. Konstytucyjny limit zadłużenia	217
4. Procedury sanacyjne	221
5. Źródła finansowania długu publicznego i deficytu budżetowego	227
Kazusy	236
Pytania kontrolne	237
Literatura	237

Rozdział VII

Prawo finansów publicznych sektora samorządowego	239
1. Decentralizacja finansów publicznych a samodzielność finansowa jednostek samorządu terytorialnego	239
2. Pojęcie i źródła prawa finansów sektora samorządowego	243
3. Budżet jednostek samorządu terytorialnego i wieloletnia prognoza finansowa	249
3.1. Pojęcie budżetu	249
3.2. Uchwała budżetowa jako podstawa prowadzenia gospodarki finansowej	255
3.3. Wieloletnia prognoza finansowa	262
4. Procedura budżetowa jednostek samorządu terytorialnego	269
4.1. Etapy procedury budżetowej	269
4.2. Opracowanie projektu budżetu	271
4.3. Opiniowanie przez regionalną izbę obrachunkową projektu uchwały budżetowej oraz możliwości sfinansowania deficytu	280
4.4. Uchwała o prowizorium budżetowym	283
4.5. Podjęcie uchwały budżetowej	283

4.6. Procedura wykonywania budżetu	290
4.7. Procedura zatwierdzania wykonania budżetu	307
5. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	311
5.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego w ujęciu normatywnym	311
5.2. Dochody własne	312
5.3. Subwencja ogólna	317
5.4. Dotacje celowe	322
6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	324
7. Dług publiczny i deficyt budżetowy jednostki samorządu terytorialnego	327
7.1. Dług jednostki samorządu terytorialnego jako element państwowego długu publicznego	327
7.2. Deficyt budżetowy jednostki samorządu terytorialnego i źródła jego finansowania	329
7.3. Dług jednostki samorządu terytorialnego	336
8. Nadzór i kontrola gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego przez regionalne izby obrachunkowe	343
8.1. Status i zadania regionalnych izb obrachunkowych	343
8.2. Działalność nadzorcza	347
8.3. Działalność kontrolna regionalnych izb obrachunkowych	352
8.4. Działalność opiniodawcza regionalnych izb obrachunkowych	359
8.5. Pozostała działalność regionalnych izb obrachunkowych	363
Kazusy	365
Pytania kontrolne	367
Literatura	368
 Rozdział VIII	
Budżet Unii Europejskiej i procedura budżetowa	370
1. Budżet Unii Europejskiej	370
1.1. Pojęcie i zakres budżetu Unii Europejskiej	370
1.2. Dochody i wydatki z budżetu UE. Wieloletnie planowanie budżetowe UE	372
1.3. Zasady budżetowe Unii Europejskiej	377
2. Procedura budżetowa Unii Europejskiej	378
Kazusy	386
Pytania kontrolne	386
Literatura	386
 Rozdział IX	
Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	388
1. Pojęcie i charakter prawny odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	388

2. Zasady ogólne odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	389
3. Zakres podmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	393
4. Zakres przedmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	396
5. Organy właściwe w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych	400
6. Podstawowe zasady postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych	402
Kazusy	411
Pytania kontrolne	412
Literatura	413

Rozdział X

Publiczne prawo bankowe i prawo rynku finansowego	414
1. Prawo bankowe a prawo rynku finansowego	414
2. Instytucje finansowe	416
2.1. Pojęcie instytucji finansowej	416
2.2. Rodzaje instytucji finansowych w szerokim znaczeniu	421
3. Nadzór finansowy	435
4. Wybrane aspekty organizacji i działalności Narodowego Banku Polskiego	446
5. Podstawowe uwarunkowania publicznoprawne funkcjonowania systemu bankowego	454
5.1. Publicznoprawne podstawy działalności banku	454
5.2. Rola Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w systemie bankowym	457
Kazusy	461
Pytania kontrolne	462
Źródła prawa	462
Literatura	462

Rozdział XI

Podstawowe elementy prawa walutowego i prawa dewizowego	464
1. Prawo walutowe	464
2. Pojęcie i podmioty prawa dewizowego	465
3. Pojęcie wartości dewizowych oraz krajowych środków płatniczych	467
4. Obrót wartościami dewizowymi	468
5. Zezwolenia dewizowe	471
6. Działalność kantorowa	472
7. Podstawowe obowiązki w zakresie obrotu wartościami dewizowymi	473
8. Kontrola wykonywana przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego	474
Kazusy	475
Pytania kontrolne	476

Źródła prawa	476
Literatura	476
 Rozdział XII	
Podstawowe zasady finansowania zamówień publicznych	477
1. Środki publiczne jako źródło finansowania zadań z zakresu zamówień publicznych	477
2. Zasady dokonywania wydatków publicznych przeznaczonych na finansowanie zamówień publicznych	479
3. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych związana z realizacją zamówień publicznych	483
Kazusy	487
Pytania kontrolne	487
Literatura	487
 Rozdział XIII	
Podstawowe zasady finansowania ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych ...	488
1. Ubezpieczenia społeczne	488
2. Ubezpieczenie zdrowotne	495
Kazusy	499
Pytania kontrolne	500
Źródła prawa	500
Literatura	500
 Rozdział XIV	
Zasady i zakres gospodarki finansowej przedsiębiorstw państwowych	501
1. Zakres regulacji gospodarki finansowej przedsiębiorstw państwowych	501
2. Fundusze odzwierciedlające wartość majątku przedsiębiorstw państwowych	503
3. Fundusze tworzone w ciężar kosztów działalności	504
4. Podział zysku przedsiębiorstw państwowych i tworzenie funduszy z zysku ...	507
5. Wpłaty z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa	509
Kazusy	509
Pytania kontrolne	510
Źródła prawa	510
Literatura	511
 Odpowiedzi do kazusów i pytań kontrolnych	
Rozdział I	513
Rozdział II	516
Rozdział III	520
Rozdział IV	523
Rozdział V	527

Rozdział VI	532
Rozdział VII	534
Rozdział VIII	544
Rozdział IX	546
Rozdział X	550
Rozdział XI	553
Rozdział XII	554
Rozdział XIII	554
Rozdział XIV	557
Autorzy	559

WSTĘP

Niniejszy podręcznik prawa finansów publicznych jest trzecim już wydaniem, zaktualizowanym, poprawionym i uzupełnionym. To zbiorowe dzieło pracowników naukowych Katedry Prawa Finansowego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, którego pierwsze wydanie ukazało się w 2018 r., jest odpowiedzią zarówno na postępujący rozwój tej tak ważnej gałęzi prawa, jak i na wciąż zmieniające się otoczenie prawne. Znaczna część ustaw kształtujących porządek prawny w dziedzinie finansów publicznych została znowelizowana. Od momentu opublikowania podręcznika tylko ustawa o finansach publicznych została znowelizowana ponad 30 razy. Konieczna stała się zatem kolejna aktualizacja podręcznika. Został on ponadto uzupełniony o podstawowe elementy prawa walutowego i prawa dewizowego, a także kwestie kontroli finansów publicznych w związku z działalnością Najwyższej Izby Kontroli jako naczelnego organu kontroli państwowej. Nowością – w porównaniu z poprzednim wydaniem – jest rozdział poświęcony budżetowi Unii Europejskiej.

Samo pojęcie finansów publicznych nie zostało w literaturze przedmiotu zdefiniowane normatywnie. Jest ono nadal przedmiotem dyskusji i kontrowersji. Zakres działalności publicznej jednostek sektora finansów publicznych wciąż jest poszerzany, co stwarza uzasadnione przesłanki wyodrębnienia prawa finansów publicznych z obszaru tradycyjnie pojmowanego prawa finansowego. Przemawia za tym coraz mniejsza spójność norm prawnofinansowych wynikająca z silniejszych powiązań niektórych regulacji prawa finansowego z instytucjami spoza jego zakresu.

W podręczniku przyjęto szerokie ujęcie prawa finansów publicznych. Uznano, że stanowi ono kompleksową gałąź prawa publicznego, której przedmiotem jest całokształt publicznych stosunków finansowych zachodzących w związku z gromadzeniem i rozdysponowaniem publicznych środków pieniężnych przez państwo, jednostki samorządu terytorialnego i inne jednostki sektora finansów publicznych. W obrębie tak rozumianego prawa finansów publicznych znajdują się przede wszystkim: regulacje prawa budżetowego, dochodów i wydatków publicznych, deficytu i długu publicznego, zasady gospodarki finansowej Unii Europejskiej, a także unormowania o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Nie uwzględniono natomiast bardzo obszernej problematyki prawa podatkowego, która stanowi przedmiot odrębnego opracowania.

Ze względu na dostrzeżone potrzeby dydaktyczne i mając na uwadze szeroki zakres działalności dydaktycznej realizowanej przez pracowników Katedry, w podręczniku omówiono także zagadnienia publicznych aspektów prawa bankowego i rynku finansowego, prawa walutowego i dewizowego, wybrane problemy finansowania zamówień publicznych i ubezpieczeń społecznych, a także zasady i zakres gospodarki finansowej przedsiębiorstw państwowych.

Podręcznik adresowany jest przede wszystkim do studentów prawa, administracji i ekonomii, do doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych. Ideą, która przyświecała autorom, było przekazanie w sposób możliwie przejrzysty skomplikowanych zagadnień prawa finansów publicznych z wyeksponowaniem kluczowych kwestii. Mają temu służyć zarówno układ treści, jak i sposób zredagowania kładący nacisk na stosowanie prawa w praktyce, np. znajdujące się na końcu każdego rozdziału kazusy, które Czytelnik może samodzielnie rozwiązać. Jako uzupełnienie treści każdego rozdziału zostały zamieszczone zestaw pytań kontrolnych pomocnych w utrwaleniu wiedzy oraz spis polecanej literatury. Zmianą w porównaniu z pierwszym wydaniem tego dzieła jest zamieszczenie do każdego kazusu i pytania kontrolnego szkicu odpowiedzi bądź wskazówek, w którym miejscu treści tomu znajduje się materiał ułatwiający sformułowanie poprawnej odpowiedzi, tak jak miało to miejsce w wydaniu drugim.

W podręczniku uwzględniono obowiązujące akty normatywne, poglądy nauki prawa oraz wybrane orzecznictwo. Tom został poprzedzony wykazem używanych skrótów oraz wykazem najważniejszych aktów prawnych powoływanych w treści podręcznika.

Podręcznik uwzględnia stan prawny na 1.05.2023 r.

Wiesława Miemieć

Rozdział I

SYSTEM PRAWA FINANSÓW PUBLICZNYCH

Słowa kluczowe: finanse, stosunki i zjawiska finansowe, publiczne zasoby pieniężne, polityka finansowa, instytucje prawnofinansowe, finanse publiczne, źródła prawa finansów publicznych, wewnętrzne i zewnętrzne źródła prawa finansów publicznych, hierarchia źródeł prawa, prawo unijne jako źródło prawa finansów publicznych, Skarb Państwa, Prokuratoria Generalna, mienie państwowe, majątek państwa, budżet państwa, fundusze celowe

1. Pojęcie i funkcje finansów publicznych

Termin „**finanse**” w języku potocznym jest powszechnie utożsamiany z posiadanymi środkami pieniężnymi. W ekonomii, prawie oraz literaturze prawno-ekonomicznej poglądy związane z pojęciem, charakterem i funkcjami finansów są bardziej zróżnicowane. Finanse to rodzaj stosunków społecznych o charakterze ekonomicznym. **Stosunki finansowe** (finanse) można wyodrębnić z całokształtu stosunków ekonomicznych w oparciu o kryterium ich związku z pieniądzem. Zewnętrznym przejawem stosunków finansowych jest ruch pieniądza, tj. dochody (przychody) i wydatki (rozchody) pieniężne oraz będący ich konsekwencją przepływ strumieni pieniężnych pomiędzy uczestnikami tych stosunków¹. Treść materialną stosunków finansowych stanowią zatem **zjawiska finansowe**, tj. zjawiska polegające na przepływie środków pieniężnych pomiędzy różnymi podmiotami. Zjawiska finansowe obejmują więc zjawiska związane z ruchem pieniądza, gdzie pieniądz występuje jako środek wymiany i środek płatniczy. Ze względu na podmioty gromadzące i wydrukujące środki pieniężne zjawiska finansowe można podzielić na: finanse państwa i samorządu terytorialnego, finanse przedsiębiorstw, finanse banków i innych instytucji finansowych, finanse rynków finansowych oraz finanse gospodarstw do-

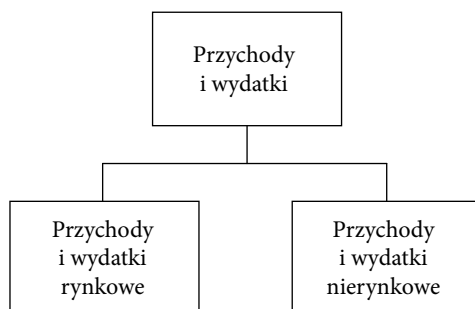
stosunki
finansowe

zjawiska
finansowe

¹ *Prawo finansów publicznych*, red. B. Brzeziński, A. Olesińska, Toruń 2017, s. 20.

mowych². Kryterium przedmiotowe podziału zjawisk finansowych wskazuje natomiast na tytuł operacji pieniężnej, określając, czy jest to przychód, czy wydatek pieniężny, przy czym wyróżnia się dwa rodzaje przychodów i wydatków (rys. 1.1).

Rys. 1.1. Rodzaje przychodów i wydatków

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Finanse*, red. J. Ostaszewski, s. 31 i n.

W pierwszym przypadku przepływ strumieni pieniężnych opiera się na mechanizmie rynkowym, w drugim – operacje transferowe dokonywane są z pominięciem mechanizmu rynkowego oraz dodatkowo cechuje je brak wzajemnych świadczeń pomiędzy stronami transakcji.

cechy finansów

Finanse są narzędziem podziału PKB i w związku z tym ich istnienie w gospodarce towarowo-pieniężnej jest zjawiskiem obiektywnym, w przeciwieństwie do zasad i mechanizmów tego podziału (i przepływów pieniężnych umożliwiających ten podział), które są wytworem ludzkiej woli i świadomości³.

Cechą finansów jest **pieniężny i dwustronny charakter**, co przejawia się z jednej strony w pobieraniu (czerpaniu, uzyskiwaniu) dochodów i przychodów (wpływow, wpłat) oraz w ich rozdysponowywaniu na pokrycie różnych potrzeb, czyli dokonywaniu wydatków oraz rozchodów (wypłat) – z drugiej.

Takie dynamiczne procesy noszą nazwę operacji finansowych⁴. W sytuacji gdy wymienione operacje finansowe są dokonywane przez podmioty publiczne, możemy mówić o finansach publicznych⁵. Cechą wyróżniającą finanse

² *Finanse*, red. J. Ostaszewski, Warszawa 2008, s. 31 i n.

³ E. Ruśkowski [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, red. C. Kosikowski, E. Ruśkowski, Warszawa 2008, s. 21.

⁴ D. Maśniak [w:] *Leksykon prawa finansowego. 100 podstawowych pojęć*, red. A. Drwiłło, D. Maśniak, Warszawa 2009, s. 129.

⁵ E. Chojna-Duch, *Prawo finansowe. Finanse publiczne*, Warszawa 2017, s. 8 i n.

publiczne jest zatem to, że realizują się one z udziałem państwa, j.s.t. i innych jednostek sektora finansów publicznych.

Złożoność pojęcia finansów publicznych oddaje również jego definicja, która w swej treści zawiera powiązane ze sobą trzy elementy. W tym ujęciu finanse to zespół instytucji prawnych – system prawny finansów publicznych, mechanizm gromadzenia i wydatkowania zasobów publicznych, czyli mechanizm zarządzania, oraz zasób pieniężny, który realnie istnieje i następnie jest dzielony⁶.

Definiując finanse publiczne, należy mieć na uwadze, że są one nie tylko kategorią ekonomiczną, lecz także kategorią prawną. Stąd odnosząc się do pojęcia finansów publicznych, należy uwzględnić zwłaszcza takie elementy, jak: tworzenie publicznych zasobów pieniężnych, znaczenie ich przepływu dla podziału PKB, świadome oddziaływanie na procesy tych przepływów przez politykę finansową i funkcjonowanie zasobów pieniężnych w ramach określonego systemu finansowego. W obrębie finansów publicznych powstawanie publicznych funduszy pieniężnych, sterowanie ich podziałem zgodnie z kierunkami polityki finansowej zawsze realizuje się na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Dzieje się tak ze względu na znaczenie stosunków finansowych dla funkcjonowania państwa, które ingeruje w ich kształt i przebieg.

finanse publiczne – definicja

Ekonomiczną stronę finansów stanowią fundusze pieniężne i konkretne stosunki finansowe dotyczące tworzenia i podziału tych funduszy, natomiast prawną stroną finansów to polityka finansowa oraz system urządzeń prawnych regulujących te stosunki, czyli system finansowy.

1.1. Publiczne zasoby pieniężne i stosunki finansowe jako elementy finansów publicznych

Publiczny zasób pieniężny składa się z zasobów budżetu państwa, budżetów j.s.t., państwowych funduszy celowych oraz środków pieniężnych będących w dyspozycji pozostałych jednostek sektora finansów publicznych funkcjonujących w ramach gospodarki pozabudżetowej. Pomędzy tymi zasobami występują przepływy środków pieniężnych, gdzie pozycję centralną zajmuje budżet państwa zasilający w formie subwencji ogólnej i dotacji celowych budżety j.s.t. oraz wspomagający w formie dotacji państwowe fundusze celowe, a zwłaszcza fundusze związane z ubezpieczeniami społecznymi, oraz finansowanie głównie inwestycji pozostałych jednostek sektora finansów pub-

publiczny zasób pieniężny

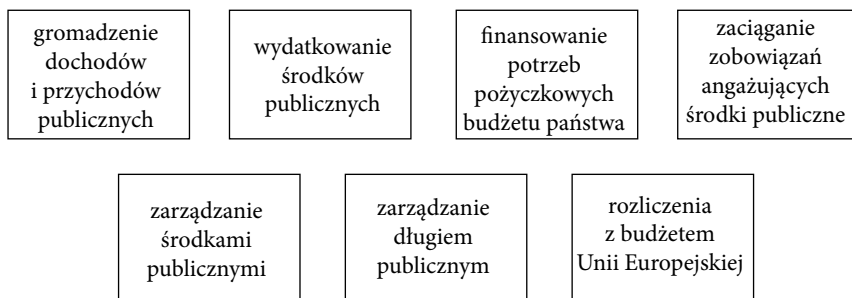
⁶ T. Dębowska-Romanowska, *Prawo finansowe. Część konstytucyjna wraz z częścią ogólną*, Warszawa 2010, s. 8.

licznych. Z drugiej strony do budżetu państwa są przekazywane nadwyżki środków pieniężnych określonych jednostek, z tym że są one symboliczne w porównaniu z transferami z budżetu państwa.

Stosunki finansowe wyrażają związki między określonymi podmiotami o charakterze pieniężnym. Zewnętrznym przejawem stosunków finansowych jest przepływ strumieni pieniężnych pomiędzy ich uczestnikami. Ze względu na to, że stosunki finansowe w obrębie finansów publicznych są regulowane przez obowiązujące prawo, stają się one przez to stosunkami prawnofinansowymi. Przepisy prawa określają zarówno podmioty tych stosunków, jak i ich treść oraz przedmiot.

W świetle ustawy o finansach publicznych finanse publiczne obejmują stosunki finansowe nawiązywane w procesie gromadzenia środków publicznych oraz ich rozdysponowania (rys. 1.2).

Rys. 1.2. Zakres finansów publicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 3 u.f.p.

Ustawodawca wskazał tym samym podstawowe procesy gromadzenia i wydatkowania środków pieniężnych na cele publiczne, pozostawiając jednocześnie przestrzeń dla podejmowania innych działań w obrębie finansów publicznych.

1.2. Polityka finansowa jako element finansów publicznych

polityka finansowa

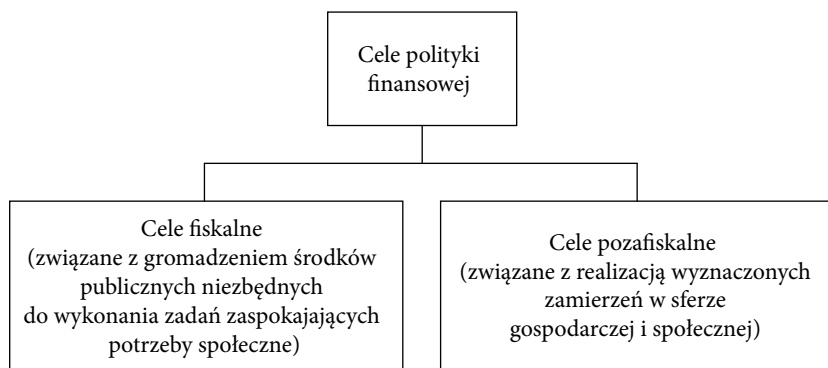
Publiczne operacje finansowe są kształtowane na podstawie obowiązującego prawa przez politykę finansową⁷. **Polityka finansowa** jest tym elementem finansów, który decyduje o kierunkach tworzenia i podziału publicznych

⁷ D. Maśniak [w:] *Leksykon...*, red. A. Drwiłło, D. Maśniak, s. 129.

zasobów pieniężnych w celu stworzenia, poprzez odpowiednie urządzenia prawne, określonych stosunków finansowych. Określa ona zarówno przeznaczenie zasobów pieniężnych (cele), jak i środki oraz metody ich gromadzenia. Polityka jako sztuka rządzenia państwem oznacza świadome działanie państwa dla osiągnięcia określonych celów. Polityka finansowa jest jednym z segmentów polityki państwa, sprzężonym zwłaszcza z polityką gospodarczą i polityką społeczną. Jej przedmiotem jest działalność państwa w zakresie gromadzenia i rozdziału zasobów pieniężnych dla osiągnięcia określonych celów polityki społecznej i gospodarczej⁸.

W procesie gromadzenia i wydatkowania publicznych zasobów pieniężnych mogą być realizowane różne cele (rys. 1.3).

Rys. 1.3. Cele polityki finansowej

Źródło: opracowanie własne.

Podstawowy ich podział obejmuje cele fiskalne i cele pozafiskalne polityki finansowej. Pierwsze z nich związane są z gromadzeniem środków publicznych niezbędnych do wykonania zadań zaspokajających potrzeby społeczne, drugie – z realizacją wyznaczonych zamierzeń w sferze gospodarczej i społecznej. Realizacja każdego z celów polityki finansowej wymaga użycia do tego odpowiednich instrumentów. Biorąc natomiast pod uwagę kierunki oddziaływania, można wyodrębnić **cztery zasadnicze grupy celów polityki finansowej** (rys. 1.4).

⁸ Zob. szerzej: E. Chojna-Duch, *Prawo...*, s. 83 i n.

W podręczniku uwzględniono szerokie ujęcie prawa finansów publicznych, w tym m.in.: regulacje prawa budżetowego, dochodów i wydatków publicznych, deficytu i długu publicznego, zasady gospodarki finansowej Unii Europejskiej, a także unormowania dotyczące odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

W trzecim wydaniu książki autorzy omówili zagadnienia dotyczące m.in.:

- budżetu Unii Europejskiej i procedury budżetowej,
- prawa walutowego i prawa dewizowego,
- długu publicznego i deficytu budżetowego,
- podstawowych stóp procentowych banku centralnego,
- subwencji ogólnej,
- zadań Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych,
- działalności kantorowej.

W podręczniku znajdują się materiały pomocnicze niezbędne do nauki przed kolokwium lub egzaminem.

Przy każdym kazusie i pytaniu kontrolnym zamieszczono szkic odpowiedzi bądź wskazówki, w którym miejscu książki znajduje się materiał ułatwiający sformułowanie poprawnej odpowiedzi.

Autorami poszczególnych części podręcznika są specjaliści z danych dziedzin – profesoria, doktorzy habilitowani i doktorzy będący pracownikami Katedry Prawa Finansowego na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

9788383286914 W03P01

ISBN 978-83-8328-691-4

9 788383 286914

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

CENA 69 ZŁ (W TYM 5% VAT)